Strategii argumentative şi persuasive în discursul lui Antim Ivireanul

Andreea RĂŞCANU

Notre étude souligne l'importance de ce type de discours vu comme un discours argumentatif avec une finalité persuasive. Le discours argumentatif est consideré comme une construction d'arguments qui asigure la persuation d'auditeur, qui très important parce que l'orateur fait le discours en fonction de celui-ci.

I. Discursul religios ca discurs argumentativ

Retorica desemnează, pe de o parte, „arta de a vorbi frumos", şi, pe de altă parte, „arta de a convinge un auditoriu de justeţea ideilor expuse printr-o argumentaţie bogată, riguroasă, pusă în valoare de un stil ales (Săvulescu 2004:13). *Retorica argumentativă* are în vedere analiza logica a discursivităţii, adică analiza prin intermediul căreia se încearcă să se determine care sînt tipurile de argumente utilizate în forme diferite ale discursivităţii şi prin ce categorii de relaţii de ordin logic sînt puse în legătură aceste argumente, pentru ca astfel de intervenţii discursive să aibă un impact cît mai mare asupra auditoriului (Sălăvăstru, 1996: 283). *Discursul argumentativ* reprezintă un *discurs finalist*, structurat în propoziţii sau teze care constituie un raţionament şi traduc poziţia locutorului pentru a obţine modificarea universului epistemic.

Pentru *Perelman şi Olbrechts-Tyteca* (1958: 5) „obiectul teoriei argumentării este studiul tehnicilor discursive care permit provocarea sau creşterea adeziunii spiritelor la tezelor care li se prezintă în vederea asentimentului lor", deci nu contează informaţia, ci comunicarea acesteia, forţa cu care elementele de probă acţionează asupra interlocutorului. În acest tratat sînt descrise mecanismele de ordinul raţionalităţii prin intermediul cărora se obţine performanţa discursivă, reuşita actului argumentativ. Pentru determinarea impactului unei intervenţii descursive la *auditoriu* avem relaţia: *raţionalitate + discursivitate*. Avînd la îndemînă tehnici argumentative, marea artă a oratorului este aceea de a şti să adapteze aceste tehnici în funcţie de auditoriu, ansamblu acelora pe care oratorul doreşte să îi influenţeze prin discurs. Relaţia *orator-auditor* este primordială pentru reuşita oricărui act argumentativ.

Discursul cuprinde (Vignaux, 1976: 14) următoarele aspecte:

a. intenţiile emiţătorului (analiza textuală şi presupoziţia).

b. interacţiunea orator-auditor (condiţii psihologice)

BDD-A74 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 00:49:30 UTC)

c. eficacitate.

Altfel spus, „a postula că argumentarea se defineşte, în mod esenţial, prin prezenţa unui auditoriu implică studierea discursului produs exclusiv în funcţie de raporturile sociale pe care acesta le implică".

„*Discursul argumentativ* este un discurs dialogic fără să fie neapărat un discurs dialogat. Orice formă de comunicare, text sau discurs, este guvernată de principiul dialogic, întrucît presupune existenţa unui destinatar care poate face uz sau poate fi privat de dreptul la replică; prin urmare, enunţul trebuie privit ca un produs al relaţiei reciproce între *locutor* şi *interlocutor*" (Guia, 2008: 126).

Pentru Vignaux (1976: 20), discursul reprezintă ansamblul de strategii ale oratorului care se adresează auditoriului în vederea modificării judecăţii acestuia asupra unei situaţii sau a unui obiect, acesta este un act, o intervenţie a subiectului emiţător, dar şi reprezentarea pe care interlocutorul o poate accepta.

Trebuie să se ţină cont de conceptul de *schematizare discursivă*. Acest concept are în vedere reprezentarea discursivă pe care un locutor o propune în funcţie de ceea ce tratează, în funcţie de ideile pe care şi le face despre un auditor (Vignaux, 1976: 21). Este vorba de cum ştie oratorul să răspundă la întrebările capitale ale oamenilor, dacă predica este sau nu ancorată în actulitatea cea mai vie. Cuvîntul oratorului religios trebuie să pătrundă adînc în inimile ascultătorilor, să frămînte conştiinţele şi, uneori să schimbe radical viaţa unor oameni. O predică este o operaţie de creaţie, ea trebuie să pară închegată organic, să se mişte ca o fiinţă vie (Chilea, 1954: 36-38). Conceptul de schematizare discursivă ar putea însemna aici, măsura în care predica a fost conformă aşteptărilor auditoriului, dacă preotul a intuit perfect mişcările sufleteşti ale credincioşilor, dacă aceasta e legată de viaţa de toate zilele, adică dacă este de actualitate.

Cicero (1976: 24) consideră că un orator trebuie să îşi însuşească foarte multe cunoştinţe fără de care o avalanşă de vorbe n-are valoare şi e ridicolă, trebuie să îşi formeze stilul nu numai prin alegerea, dar şi prin îmbinarea fericită a cuvintelor, trebuie să cunoască profund toate reacţiile sufleteşti cu care natura l-a înzestrat pe om fiindcă toată forţa şi rostul unui discurs trebuie să arate în potolirea sau în stîrnirea sentimentelor celor care te ascultă, trebuie să se adauge la acestea un anumit farmec personal, umor, o educaţie demnă de un om ales, rapiditate şi conciziune în atac, unite cu o graţie fină şi politeţe.

Dacă alte tipuri de discurs se folosesc de strategii şi tehnici argumentative care au ca scop adeziunea sau convertirea cu ajutorul raţionamentului, majoritatea ideilor prezentate într-un *discurs religios* trebuie să facă apel la adeziunea prin credinţă, la acceptarea şi însuşirea lor într-un cadru al libertăţii şi al supunerii necondiţionate. *Predica* trebuie rostită cu mare atenţie pentru că oratorul bisericesc este responsabil de viaţa şi de educaţia spirituală a auditoriului său.

II. Antim Ivireanul – „predicator şi păstor apostolic"

Antim a fost tipograf la Snagov, episcop de Rîmnic, mitropolit al Ungroslaviei. A contribuit la creşterea morală şi culturală a păstoriţilor săi. Îşi atribuie,

BDD-A74 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 00:49:30 UTC)

mitropolitul, datoria de „pescar sufletesc", mînuind cu artă „mreaja învăţăturii" şi „undiţa cuvîntului", cu ambiţia de a scoate din adîncul sufletului „păcatul cel mult vînat". Elocinţa lui Antim Ivireanul se adresează sensibilităţii umane, atît în linie morală, cît şi în linia credinţei. Cuvîntările sale nu au un caracter fix asupra unei pericope evanghelice, scrise pentru vremuri, cum era cazania lui Varlaam. Antim a fost conştient, încă de la bun început, de misiunea sa păstorească, urcînd pe tronul arhieresc cu credinţa că viaţa moral-religioasă a poporului depinde de modul în care va şti să sfătuiască, să îndrume, să biciuiască cu puterea cuvîntului, să modeleze şi să păstreze nealterate valorile spirituale şi morale, condamnînd păcatele şi viciile vremii şi îndemnînd la punerea în practică a învăţăturilor creştine. Cele mai multe din predicile sale au un caracter demonstrativ, cu clasificări şi demonstraţii, definiţii, scrise într-o formă pedagogică, pe înţelesul tuturor. Dorea să imprime în mintea auditoriului tendinţa de remodelare sufletească, de urcuş pe scara valorilor creştineşti. Predicatorul cunoaşte bine publicul şi se subordonează relaţiei predicator-auditor, rolul fundamental revenindu-i auditoriului. El îşi raportează predica la nevoile sufleteşti ale auditoriului, fiind un psiholog bun, care ştie să caute la sufletele celor pe care îi are în grijă spre păstorire, fiind necesară scoaterea la suprafaţă relele sociale şi de a genera rănile sufleteşti ale credincioşilor (Guia, 2002-2004: 138).

III. Părţile discursului religios

În literatura de specialitate (Guia, 2007: 130-132) se vorbeşte de mai multe părţi ale unui discurs religios:

Textul: verset biblic sau patristic, aşezat la începutul predicii, care exprimă esenţialul sau are doar legătură cu tema discursului. Scopul este de a introduce auditoriul într-o atmosferă intelectuală specifică şi de a conferi autoritate ideilor prezentate. Astfel, este captată atenţia credincioşilor care sînt invitaţi la „dialog" pe teme moral-religioase. Predica mai poate începe şi cu formula de închinare rostită de preot („În numele Tatălui şi Fiului şi Sfîntului Duh. Amin"), însoţită de semnul Sfintei Cruci, la care auditoriul trebuie să răspundă: „Pohta cea mare şi dragostea cea curată, iar vîrtos că zic, datoriia cea părintească ce am către dragostea voastră m-au îndemnat astăzi de am venit aici, pentru ca să vă cercetăm sufleteşte, de vreme ce m-au rînduit Dumnezeu ca pre un nevrednic să fiu păstor şi părinte sufletesc şi învăţătoriu la lucrurile cele ce ar fi spre folosul mîntuinţei sufletelor voastre" (Ivireanul, 1983: 22).

Formula de adresare: instituie acea relaţie de apropiere locutor-interlocutor şi acea egalitate în faţa divinităţii, dar şi calitatea de învătător care revine preotului: *„Iubiţi credincioşi", „Fraţi creştini", „Iubiţi fii duhovniceşti*".

Introducerea în predică: ea introduce tema şi trebuie adaptată în funcţie de natura subiectului tratat, de starea de spirit a credincioşilor, de scopul cuvîntării.

Anunţarea temei: introduce în problematica discursului acel „motto" scripturistic sau teme care să trezească interesul auditoriului. Această enunţare

BDD-A74 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 00:49:30 UTC)

canalizează atenţia ascultătorilor spre subiectul care urmează a fi dezbătut, constituind un indicator sigur al atingerii scopurilor urmărite de predicator.

Împărţirea temei şi invocaţia: ţinîndu-se cont de nivelul de pregătire al auditoriului şi de situaţia în care se actualizează discursul respectiv.

Tratarea temei: expunerea ideilor, credinţelor, convingerilor religioase, într-o forma sistematică. Informaţia trebuie actualizată, trebuie să pătrundă în miezul problemelor discutate, se vor aduce argumente în sprijinul tezelor enunţate şi se vor respinge tezele adversarului.

Încheierea: oratorul trebuie să readucă în atenţia auditoriului argumentele forte, să rezume cu ajutorul mijloacelor de ordin afectiv ideile de baza ale cuvîntării, să dea „lovitura' de graţie în vederea obţinerii adeziunii şi convingerii ascultătorilor. Oratorul îndeamnă la actualizarea noţiunilor discutate, la urmarea tezelor expuse, apelînd şi la o invocaţie către Dumnezeu, prin care cere ca noţiunile prezentate să rodească în sufletele credincioşilor: „Ci să lăsăm moravurile cele rele şi obiceele cele necuvioase, că doară s-ar milostivi Dumnezeu asupra noastră să ne iarte şi să ne chivernisească cu mila lui cea bogată, căruia mă şi rog să tipărească şi să pecetluiască în inimile voastre acesteia cîte v-am vorbit, ca să nu le uitaţ, ci, după putinţă de pururi să le faceţ şi precum înţelepţeşte pre cei orbi şi pre cei sfărîmaţ îi îndreptează aşa să ne înţeleptească şi pre noi şi să ne îndrepteze pre calea cea dreaptă a mîntuinţei ca de pururi să mărim şi să proslăvim numele lui cel sfînt şi preasfînt. Amin."(Ivireanul, 1983: 27).

IV. Strategii argumentative în *Didahiile* lui Antim Ivireanul

Argumentarea este de fapt „o s*trategie* vizînd să inducă o anumită opinie asupra unei situaţii, persoane etc.", discursul argumentativ este un discurs finalist ce urmăreşte obţinerea „modificării universului epistemic al interlocutorului; de aceea se vorbeşte de o strategie argumentativă, eficienţa unei argumentări" (Rovenţa-Frumuşani, 2000: 112).

Conform teoriei jocurilor, *strategia* se defineşte ca „ansamblu de reguli ce guvernează comportamentul jucătorului în orice situaţie de joc posibilă", orice strategie comportînd „un scop, reguli de evaluare a situaţiilor realizate şi de determinare a mutărilor următoare, precum şi o succesiune de alegeri ce traduc un plan" (Rovenţa-Frumuşani, 2000, apud Hoarţă Cărăuşu, 2008: 376).

La *nivel argumentativ*, scopul strategiei este reprezentat de persuasiune, regulile vizează statutul epistemologic al tezelor, iar planul dă seama de alternanţa argumentelor, de eficienţa lor, de sintagmatica discursivă (Rovenţa-Frumuşani, 2000, apud Hoarţă Cărăuşu, 2008: 377).

În această lucrare vom face referire la întrebarea retorică, negaţia polemică, metafora cu *rol argumentativ*, strategii pe care le vom urmări în didahiile lui Antim Ivireanul.

În cazul *întrebării retorice*, „*valoarea argumentativă* intrinsecă a întrebării este explatoată pentru realizarea unui act de argumentare" (Hoarţă Cărăuşu, 2008: 377).

BDD-A74 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 00:49:30 UTC)

Andra Şerbanescu (Şerbănescu, 2002, apud Guia, 2008: 123) distinge între *întrebări slab orientate* şi *întrebări puternic orientate*, diferenţa fiind data de gradul în care îi este lăsată receptorului posibilitatea de selecţie a unui răspuns (posibilităţi limitate – posibilitate zero).

a. *În întrebările slab orientate*, emiţătorul aşteaptă din partea receptorului o atitudine de confirmare sau de infirmare faţă de propoziţia exprimată de el. Se doreşte, astfel, stabilirea relaţiei dialogale, o confruntare a punctului de vedere exprimat de emiţător în propoziţia-bază cu punctul de vedere al emiţătorului, verificarea poziţiei receptorului, verificarea poziţiei receptorului faţă de mesaj sau obţinerea adeziunii explicite din partea receptorului.

b. *Întrebările puternic influenţate (retorice*) impun un răspuns din partea receptorului, emiţătorul continuînd să se subordoneze receptorului prin invitaţia pe care i-o face de a evalua, de a reflecta asupra presupoziţiilor subiacente conţinutului propoziţional. Altfel spus, emiţătorul afirmă un adevăr pe care îl prezintă ca admis de toţi participanţii la actul comunicării. Enunţătorul consideră că răspunsul este de la sine înţeles, atît pentru sine, cît şi pentru interlocutor. Întrebarea apare doar pentru a aminti răspunsul, rolul său fiind de a aserta indirect acest răspuns.

Constantin Grecu (1982: 210) consideră *întrebarea retorică* ca fiind o „*întrebare aparentă*". Deşi după forma ei apare ca o întrebare, ea nu deţine funcţia de întrebare propriu-zisă, deoarece nu se adresează unui interlocutor, al cărui răspuns îl aşteaptă. Uneori răspunde chiar vorbitorul, alteori întrebarea ramîne deschisă sau răspuns subînteles. Rolul ei este să impresioneze auditoriul, să creeze momente de emoţie. Ea constituie piesa de argumentare".

În predicile sale, Antim Ivireanul foloseşte fraza lungi, pline de paralelisme, cu numeroase digresiuni, care conţin numeroase întrebari retorice.

În *Luna lui Avgust, 6. Cazanie la Preobrejania Domnului*, după ce face apologia frumuseţii şi măririi Mîntuitorului conchide prin intermediul unor întrebări retorice: „Deci cine va fi acela carele va socoti acesteia şi nu să va aprinde cu totul de dragostia mîntuitorului acestuia? Şi cine nu să va minuna de puterea lui cea nespusă care totdeauna ar fi putut ca să strălucească cu această mărire? Şi cine nu va iubi o bunătate ca aceasta, pentru care (o, minune) au gonit de la sine o mărire ca aceasta, ca să poată săvîrşi şi mîntuirea noastră?" (Ivireanul, 1983: 105). Locutorul vizează obţinerea adeziunii interlocutorului la cele afirmate mai sus, care fiind destinatarul unei intervenţii discursive, nu poate decît să aprobe mişcarea sa argumentativă. Ceea ce se cere este recunoaşterea de către receptor a punctului de vedere formulat de emiţătorul întrebării retorice.

În *Cazanie la Adormirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu*: „Cine iaste aceasta ce să sue din pustiiu, adecă de pre pamînt, la ceriu? Cine iaste aceasta care se iveşte ca zorile, frumoasă ca luna şi aleasă, ca soarile? Cine iaste aceasta, ce să sue de pre pamînt în ceriu, albită, înflorită, întru care hulă nu iaste?" (Ivireanul, 1983: 20). Întrebarea apare doar pentru a aminti răspunsul, rolul său fiind de a aserta indirect acest răspuns.

BDD-A74 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 00:49:30 UTC)

La duminica vameşului, cuvînt de învăţătura: „Şi puteţi cunoaşte aceasta, că iaste aşa, cum zic eu, că ce neam înjură ca noi, de morţi, de lege, de cruce, de cuminecătură, de morţi, de comîndare, de luminare, de suflet, de mormînt, de colivă, de prescuri, de ispovedanie, de botez, de cununie şi de toate tainele sfintei biserici şi ne ocarîm şi ne batjocorîm noi înşine legia? Cine din păgîni face aceasta, sau cine-ş măscăreşte legia ca noi? Oare nu injurăm ca acesteia toate pre Dumnezeu? Oare nu ocarîm cu acesteia poruncile lui?" (Ivireanul, 1983: 25). Locutorul enunţă întrebarea, prin care obligă interlocutorul la realizarea enunţării în cauză şi să accepte ca adevărat conţinutul propoziţional.

Negaţia polemică este o *strategie argumentivă* „bazată pe contestarea unui enunţ anterior", ea avînd un caracter dialogic, replicativ, polifonic", ea înseamnă „nu anularea orientării argumentative a propoziţiei pozitive respinse, ci dimpotrivă consolidarea ei" (Hoarţă Cărăuşu, 2008: 378) .

Luna lui Avgust, 6. Cazanie la Preobrejania Domnului: „Şi lumina aceasta, ochii cei slabi a ucenicilor *nu-i smintiră*, *ci mai vîrtos*, cu o bucurie oarecare dumnezeiască *îi veseliia.* Şi numai lumina aceasta străluciia în obrazul lui Hristos, ce şi o frumuseţe oarecare şi podoaba nespusă să arăta întru dînsul, atîta cît de s-ar aduna într-un loc toată frumuseţia şi toată podoaba şi cea pamîntească şi cea cerească nici într-un chip n-ar putea ca să veselească ochii şi inimile celor ce ar putea privi spre dînsa, precum au veselit lumina, aceia ochii ucenicilor lui Hristos" (Ivireanul, 1983: 13).

La duminica vameşului, cuvînt de învăţătură: „Nădejdea iaste o îndrăzneală adevărată către Dumnezeu, dată în inima omului din dumnezeiască strălucire, *ca să nu să deznădăjduiască* niciodată de dorul lui Dumnezeu, *ci să fie încredinţat* cum că va lua, prin pocainţă, ertăciune păcatelor şi verice altă cerere, sau trecătoare, sau vecinică" (Ivireanul, 1983: 23).

Metafora cu rol argumentativ este un tip de „*strategie argumentativă*, care nu are numai o funcţie ornamentală, ci numai semnificantă şi cognitivă, ea nefiind o deplasare de cuvinte, un transfer lexical, ci o tranzacţie între contexte" (Hoarţă Cărăuşu, 2008: 379) „preaînţeleptul doftor al sufletelor şi al trupurilor noastre, împăratul împăraţilor Hristos, împăratul nostru (Ivireanul, 1983: 7).

Repetiţia: repetarea unui sunet, a unui cuvînt sau a unei structuri morfo-sintactice ajută vorbitorul să insiste asupra unei idei, care altfel ar trece neobservată de către ascultători (Hoarţă Cărăuşu, 2008: 381).

Cazanie la Adormirea Preasfintei Născătoare deDumnezeu: „*Aleasă iaste*, cu adevărat, ca soarele, pentru că iaste încununată cu toate razele darurilor dumnezeieşti şi străluceşte mai vîrtos între celelalte lumini ale ceriului. *Aleasă iaste* şi frumoasă ca luna, pentru că cu lumina sfinţeniei stinge celelalte şi pentru că marea şi minunata strălucire de toate şireagurile stelelor celor de taină să cinsteşte, ca o împărătească. *Aleasă iaste* ca revărsatul zorilor, pentru că ia au gonit noaptea şi toată întunecimea păcatului şi au adus în lume zioa cea purtatoare de viaţă" (Ivireanul, 1983: 20).

BDD-A74 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 00:49:30 UTC)

Cazanie la Adormirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu: „*Pre aceasta* au văzut-o Moisi în Muntele Sinaiei, ca un rug aprins şi nu ardea. *Pre aceasta* au văzut-o Aaron, ca un toiag înflorit şi plin de roadă. *Pre aceasta* au văzut-o Iacov, ca o scară întărită din pământ, pînă în ceriu şi îngerii lui Dumnezeu să suia şi să pogoria pre dînsa" (Ivireanul, 1983: 21).

V. Strategii persuasive în didahiile lui Antim Ivireanul

Teoria pertinenţei. Contextul în teoria pertinenţei. Comunicarea ostensiv-inferenţiala şi principiul pertinenţei

Teoria pertinenţei este o teorie pragmatică, privită din perspectiva receptării şi a receptorului, care îşi propune să explice fenomenul comunicării, unul dintre elementele care o individualizează în *contextul* celorlalte teorii şi studii fiind tocmai viziunea asupra contextului: „ansamblul de informaţii de care dispune interlocutorul şi care servesc acestuia pentru a interpreta discursul sau fragmentul de discurs luat în considerare" (Moeschler, Reboul, 1999: 502). Comunicarea implică o intenţie (ceea ce se întîmplă în mintea fiecărui locutor), un scop şi un efect (Moeschler, Reboul, 1999: 504). Locutorul va trebui sa formuleze astfel încît destinatarul să recunoască intenţia comunicării, tipul de act de limbaj. *Efectul contextual*: „pe măsură ce se derulează discursul, auditoriul rememorează sau construieşte un anumit tip de ipoteză care participă la tratamentul informaţiei" (Sperber, Wilson, 1989: 181). Noţiunea de efect contextual „este esenţiala în definirea pertinenţei", din moment ce „pentru ca o informaţie să fie pertinentă, ea trebuie să aibă efecte contextuale", şi, mai mult, „cu cît efectele contextuale sînt mai mari, cu atît este mai mare pertinenţa" (Sperber, Wilson, 1989: 182).

Citatul ca strategie persusivă

Luna lui Avgust, 6. Cazanie la Preobrejania Domnului: „Şi după petrecaniia vieţii aceştiia să ne învrednicească pre noi [pre noi] pre toţ Dumnezeul cel milostiv la împărăţia ceriului, ca să auzim fieştecarele din noi glasul acela: „*Slugă bună şi credincioasă, peste puţin ai fost credincios pre mai multe te voiu pune. Intră întru bucuria Domnului"* (Ivireanul, 1983: 11).

La duminica vameşului, cuvînt de învăţătură: „Rea iaste aceia cînd nădăjduiaşte cineva la om sa-i facă vreun bine, sau vreo îndemînă la lucrurile ceste trecătoare ale lumii, care nădejde iaste mincinoasă şi deşartă, cum zice iarăşi David: „*Nu vă nădăjduiţi pre boieri, pre fii oamenilor la carii nu iaste mîntuire"* (Ivireanul, 1983: 23).

La duminica vameşului, cuvînt de învăţătură: „Credinţa iaste fiinţa celor nădăjduite şi lucrurilor celor ce nu să văd dovediri, după cum zice apostolul Pavel: „Şi fără de credinţă nu iaste cu putinţă nimeni să se mîntuiască precum vedem aceasta la toţi sfinţii şi la tot drepţii cei mai înainte de lege şi ei de după lege" (Ivireanul, 1983: 24).

Dacă alte tipuri de discurs se folosesc de strategii şi tehnici argumentative care au ca scop adeziunea sau convertirea cu ajutorul raţionamentului, majoritatea ideilor prezentate într-un discurs religios trebuie să facă apel la adeziunea prin

BDD-A74 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 00:49:30 UTC)

credinţă, la acceptarea şi însuşirea lor într-un cadru al libertăţii şi al supunerii necondiţionate.

Izvoare

Ivireanul, Antim, 1983, *Didahii*, postfaţă şi bibliografie de Florin Faifer, Editura Minerva, Bucureşti

Bibliografie

Cicero, 1973, Opere alese, vol. II, prefaţa şi ediţia îngrijită de G. Gutu, Editura Univers, Bucureşti

Grecu, Constantin, 1982, *Logica interogativă şi aplicaţiile ei,* Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti

Guia, Sorin, 2007, *Elemente lingvistice ale discursului religios*, Teză de doctorat, Iaşi

Guia, Sorin, 2008, *Întrebarea ca strategie argumentativă,* în Luminiţa Hoarţă Cărăuşu (coord.), Comunicare: ipoteze şi ipostaze, Editura Universităţii Al. I. Cuza, Iaşi

Guia, Sorin, 2002-2004, *Strategii argumentative în Didahiile lui Antim Ivireanul*, Analele Ştiinţifice ale Universităţii Al. I. Cuza, Iaşi

Hoarţă Cărăuşu, Luminiţa, 2008, *Teorii şi practici ale comunicării,* Editura Cermi, Iaşi

Moeschler, J., Reboul, Anne, 1999, *Dicţionar enciclopedic de pragmatică*, traducere Carmen Vlad, Liana Pop, Editura Echinoctiu, Cluj

Perelman, Ch. Olbrechts-Tyteca, L., 1958, *Traité de l'argumentation*, Presses Universitaires de France

Rovenţa-Frumuşani, Daniela, 2000, *Argumentarea. Modele şi strategii*, Editura Bic All

Sălăvăstru, Constantin, 1996, *Raţionalitate şi discurs,* Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti

Sperber, Dan, Wilson, Deirdre, 1989, *La pertinence. Communication et Cognition*, traduit de l'anglais par Abel Gerschenfeld et Dan Sperber, Les Editions de Minuit, Paris

Vignaux, Georges, 1976, *L'argumentation. Essai d'une logique discursive*. Librairie Droz, Geneve-Paris

BDD-A74 © 2010 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 00:49:30 UTC)